

Jens-Peter Bey

De Poppenmakersche un ehr lütten Lüüd

Kannst vun Glück seggn, wenn de leeve Gott dat good mit di meent un du wat vörtowiesen hest, wat anner Lüüd bewunnern doon. So güng Magda dat. Se harr geschickte Hannen un kunn as foffteinjährige junge Deern all Speeltüüch sülven maken. Dat is ehr ok in de düstersten Stünnen topass kamen un hett sik in Nürnberg afspeelt. Magdas flinke un flietige Fingers schullen fummelige Deelee för de Zünders vun Bomben tosaam buen. So richtig düütsche Weertarbeit kunn man nich darto seggn. Wenn de Knüppel bi 'n Hund liggt, un de dütschen Arbeiters op Order vun de Staatsmacht annerwegens togang sünd, denn dörven 1944 ok butenlännische Juden – so as Magda ut Ungorn – jüm ehren Deel to den „Endsieg“ bidragen.

Arbeit, Quälkraam un Schinneree hebbt op Magda tövt. Froren hett se. Un Dag för Dag is se dünner worrn. Hunger, Hunger, nix as Hunger. Magda harr sik na Fieravend – wat man so Fieravend nömen deit – en Popp ut luter Putzlappen tosaam prünt. Magdas lütte Plünnenpopp kreeg 'n staatsche School-Uniform, mitsamst den Schoolranzen op'n Ruch, so as sik dat höört. Nu kunn Magda School speelen, mit de Popp tosamen den Schoolweg gahn, annere Kinner un sogor den Lehrer dortofantaseern un sik för kotte Tiet trüchdrömen in de heele Welt vun dat ungorische Döörp, woneem se opwussen weer. De mörderische Plackeree kunn Magda för kotte Tied dörch ehr Speelkameradin vergeten. De weer ehr an 't Hart wussen. Magda harr se leev wunnen, un se schull ehr Bistand sien in all dat Dörcheenanner in ehr Kopp un Hart. Erinnern un vergeten to glieke Tiet. Wat so 'n Speelkameradin nich allens mit enen anstellen deit.

Dat weer för Magda keen graden Weg wesst vun Ungarn na Nürnberg. De Ümweg öber Auschwitz bleev ehr nich erspoort. Dor stünn de Dr. Mengele an de Ramp. Dat weer de Düvel mit dat Engelsgesicht. Sien Duum hett bi Magda na de rechte Siet wiest. Dat harr se ehr Modder to verdanken, de dat verstahn hett, se öller utsehn to laten, as se weer. De Duum na rechts hett Leben bedüüd. De Duum linkerhand weer för Magdas Modder. Dat hett den Dood bedüüd. Se weer to olt för de Arbeit as Slaav. Ganz lüttje Kinner weern to jung för de Arbeit as Slaav. Glieks af na de linke Sied, wo keeneen mehr trüchkomen deit. Magdas Süster wull ehr Kind nich alleen laten. Dor hett Dr. Mengele ehr fründlich tolacht un mit'n lütten Deener seggt: „Sie dürfen ihr Leben lang zusammen bleiben.“ Weniger as een Stünn hett dat Leben vun düsse beiden noch duert.

So wiet weer de Dood ok in Nürnberg nich weg. An enen Dag hett Magda mal wedder mit Hitthunger op dat Middageten tövt. Se weer an de Reeg un stiert op den lütten Slag dörchsichtige Rövensupp. Dor hett Magda de Düvel reden. Bistand hin oder her. Miteens wiest Magda de lüttje Schoolkameradin vör un seggt, dat se för ehr Poppen-Dochter ok noch wat to eten brukt. De Verdeelerin kriggt grote Ogen un grabscht na dat Schoolkind ut Stoff. De Speelkameradin is för den tweeten Slag Supp weggahn. De Verdeelerin wiest de feine Popp bi de Böbelsten vör. Sogor de Fruunslüüd vun de SS, de ehr Dag för Dag schikaneert harrn, hebbt Magdas Talent bewunnert. De fienen Seelen wullen ok wat för 't Hart, un Magda kunn dat bedeenen. Se hebbt blangenbi en richtige lüttje Poppen-Warksteed inricht. Magda kreeg de schönsten Stoff-Affälle un allens, wat se för dat Neihen brukt hett. Veele lütte Lüüd weern nu üm ehr rüm, man blots för kotte Tied. Magda kunn mit hollandsche Holtschoh-Dänzers, japoonsche Geishas un Rokoko-Poppen in en Droomwelt indükern. All een Doon: Af dormit för'n Teller Supp.

Dat harr noch lang so wiedergahn kunnt, wenn nich de Bombers half Nürnberg in Dutt haut harrn, mitsamst de Baracken vun dat Siemens-Arbeitslager. De Gefangenen hebbt ok dat överleevt. Dat Poppenmaken un de ganze Speelkram weer opeens to Enn un Magda nich länger wat Besünneres. Se müss sik inreehen in en nieden Transport na Tschechien. Hett noch'n poor Weken duurt, bitdat amerikaansche Panzers grad to rechte Tiet anrullt sünd. De Düütschen wulln dat Lager noch affackeln. De Benzin-Kanisters stünnen all parat. De Tiet hett nich reekt, all de Tügen vun Mord un Doodslag ok in Rook un Frier opgahn to laten.

Magda Watts is mit dat Leben dorvun kommen. Se leevt nu as Poppenmaakersche an 't Rode Meer. Mit lütte Lüüd hett se immer noch to doon. 2000 vun ehr Poppen vertellt de Geschicht vun dat Volk Israel in Haifa in 't Museum.

Dr. Mengele is ok mit dat Leben dorvun kommen. Ole Kameraden hebbt dorför sorgt, dat he in Argentinien en godet Leben harr. Gediegen. –

De een oder annere vun Magdas Poppen ut dat Arbeitslager hett womöglich de Kriegstieden in de goode Stuuw in't Schapp vun de „ganz normalen“ Wachlüüd överstahn. – Bi dat Erinnern künnt se all hölpen: De Wachlüüd un Siemens un Magdas Poppen un de wohren Geschichten dorto in elkeen Spraak op düsse Eer. Nödig deit dat.